

**LANDBRUKSKONTORET I
LILLEHAMMER-REGIONEN
ÅRSRAPPORT 2019**

«Gran i blomstring», foto: Landbrukskontoret

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledning	3
1. Personale	3
1.1 Utførte årsverk	3
1.2 Kompetanse og arbeidsmiljø	3
2. Økonomi	4
3. Arbeidsoppgaver	5
3.1 Planarbeid	5
3.2 Tilskuddsforvaltning	5
3.2.1 Rettighetsbaserte tilskudd	6
3.2.2 Søkbare tilskudd	7
3.3 Erstatning for avlingssvikt	9
3.4 Kommunalt ansvar for tilgang på veterinærtjenester	10
3.5 Lovforvaltning	11
3.6 Andre oppgaver	12
3.6.1 Jordbruk	12
3.6.2 Skogbruk	12
3.6.3 Vilt/utmark	13
3.6.4 Rovvilt	14
3.6.5 Motorferdsel i utmark	16
3.6.6 Gardskart	16
3.6.7 Arrangementer og kurs	16
3.7 Næringsutvikling	16
4. Samarbeidsforhold	17
4.1 Kommunene	17
4.2 Landbruksnæringen	17
4.3 Andre samarbeidspartnere	17
5. Informasjon	18
6. Statistikk	19

Visjonen i kommunedelplan landbruk 2014-2025:

Regionen har et offensivt landbruk med økt produksjon og verdiskaping som gir en høyere status i samfunnet

INNLEDNING

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen er felles for Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner. Kontoret ble interkommunalt i 2004, og det ble utarbeidet en ny avtale som ble behandlet og undertegnet i 2019. Gausdal er vertskommune for kontoret. Kontoret har ansvaret for landbruks-, vilt- og utmarksforvaltningen i disse kommunene, og skal bidra til en positiv næringsutvikling innen fagområdene. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner.

1 PERSONALE

1.1 UTFØRTE ÅRSVERK

Landbrukskontoret har i 2019 hatt 10 fast ansatte, fordelt på 9,1 årsverk. I løpet av 2019 ble det utskiftninger i tre av stillingene.

Enhetsleder Carl Olav Holen sluttet 31. mars. Øystein Jorde var fungerende leder frem til Marie Skavnes tiltrådte som ny enhetsleder 1. juni.

To ansatte gikk over i nye eksterne arbeidsforhold, noe som medførte at kontoret hadde to faste 100 %-stillinger i vakanse fra 1. oktober. Høsten er en travel tid for kontoret, med blant annet søknadsprosesser innen produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd. Det ble derfor opprettet en midlertidig 50 %-stilling for å avhjelpe arbeidsmengden. Det ble utlyst to faste stillinger (100% og 50%) på høsten med tilhørende rekrutteringsprosess. To nye medarbeidere ble tilsatte i november med arbeidsstart 1. januar 2020.

1.2 KOMPETANSE OG ARBEIDSMILJØ

Landbruket går gjennom rasjonalisering og profesjonalisering, med utvikling av nye driftsmetoder. Dette er prosesser som går raskt og som fordrer en høy grad av kompetanse på landbrukskontoret for å kunne gi god faglig veiledning. Regionen ligger høyt på nasjonal skala, med tanke på aktivitet i jord- og skogbruket. Klimaforandringer gir utfordringer lokalt, og krever beredskap og tilegnelse av ny kunnskap hos både næring og landbrukskontor. Presset på jordbruksarealer i bynære og sentrumsnære strøk øker, noe som krever at landbrukskontoret har kapasitet til å være delaktige i prosessene med tanke på jordvern. Utmarka har stor betydning i vår region, som krever fokus fra forvaltningen på blant annet rovviltberedskap og viltforvaltning. Det er en økt bevissthet i samfunnet for kortreist og trygg mat, samt dyrevelferd, som gir en god plattform for det lokale landbrukets status fremover.

For at landbrukskontoret skal kunne være i forkant av utvikling og gi god veiledning til brukere, samt gi fremtidsrettede føringer i planverk, må ansatte få faglig påfyll. Kontoret har et godt og inkluderende arbeidsmiljø der en viktig faktor er deltakelse i utviklingsarbeid innenfor sine fagområder. Det er en utfordring å ha tid og overskudd til dette i en hardt presset arbeidshverdag, men det er viktig at det er rom for dette. Ønsket om at landbrukskontoret deltar i utvikling av landbruket har vært fremmet av både næring og politikere i dialogmøter i flere år. Derfor ble utviklingsarbeid satt opp blant arbeidsoppgavene i utlysningsteksten for de to stillingene høsten 2019. Enhetsleder vil også ha utviklingsarbeid som del av sin portefølje fremover.

Kontoret har et godt samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst, blant annet med å fremme økt produksjon av lokalmat og økt bruk av lokalmat inn i arrangementer.

Det var ingen lengre sykefravær og nærværprosenten for 2019 var på 97,8 %, som er meget bra.

Det er viktig å beholde og videreutvikle både fagligheten og arbeidsmiljøet for å ivareta kontorets høye nærværsgard, attraktivitet som arbeidsplass og gode tjenester for fremtidige utfordringer. Den økonomiske rammen er i hovedsak lønn, og en stor andel av oppgaveporteføljen er lovpålagt. Det er derfor viktig med et handlingsrom for å kunne øke arbeidet med utvikling og beredskap i landbruket.

2 ØKONOMI

Budsjettet for landbrukskontoret blir fastsatt i samsvar med inngått avtale mellom de tre kommunene og en gjennomgang i felles kommunedirektørmøte. Budsjettet tar utgangspunkt i tidligere års budsjett og regnskap, justert etter forventet lønns- og prisvekst (kommunedeflatoren).

Innbetalinger fra kommunene 2019:

Øyer:	26 %	2 014 480 kr
Lillehammer:	32,5 %	2 518 100 kr
Gausdal:	41,5 %	3 215 420 kr
SUM:	100 %	7 748 000 kr

Tabell 1 viser utviklingen i budsjett og regnskap, splittet i lønnsutgifter, driftsutgifter og inntekter for de tre siste årene.

Tabell 1. Budsjett og regnskap 2018 - 2019.

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Budsjett 2018
Lønn inkl. sosiale utg.	6 260	6 585	6 437	6 343
Driftsutgifter inkl. overhead	1 360	1 217	1 101	1 235
Utbetaling til kommunene			600	
Ref. sykepenges			-	
Inntekter og refusjoner	-70	-60	-84	-60
Bruk overskuddsfond – utbetaling til kommunene			-600	
Prosjektmidler/skjønnsmidler			-265*	
Sum netto utgift	7 550	7 748	7 189	7 518
Innbetaling fra kommunene	-7 748	-7 748	-7 518	-7 518
Resultat	-198	-	-329	-
Resultat avsatt til fond	198		329	

*: Ekstra bevilgninger fra Staten for håndtering av tørkesituasjonen

Kontoret hadde et driftsoverskudd i forhold til budsjett på kr 198 000 i 2019, hvorav lønnsreserve utgjør hoveddelen (vakanse i stillinger). Det ble investert i IKT-utstyr for ansatte høsten 2019, på grunn av etterslep på slik oppdatering på kontoret. I tillegg ble et arkivrom omgjort til et møterom med tilgang på digitale møtesystem. For å utøve kvalitetssikret og effektivt arbeid er gode verktøy svært viktig.

Driftsfondet til landbrukskontoret utgjør pr 01.01.2020 kr 722 296.

3 ARBEIDSOPPGAVER

I det følgende er noen av de viktigste ansvarsområdene og arbeidsoppgavene for landbrukskontoret omtalt. Kontorets målsetting er å være et kommunalt kompetansesenter for landbruket som gir veiledning innen landbruksforvaltning generelt.

3.1 PLANARBEID

I 2019 har det foregått arbeid med å revidere kommuneplanens arealdel i Gausdal og Lillehammer. Landbrukskontoret har deltatt i dette arbeidet og vært spesielt involvert i vurderingen av landbruksarealene (LNFR-områdene).

Det planlegges ny E6 fra Moelv til Hunderfossen. I 2019 har det vært arbeidet med reguleringsplaner på strekningene Storhove-Ensby og Ensby-Hunderfossen. Landbrukskontoret har bistått planavdelingene i Lillehammer og Øyer med innspill til planarbeidet og med vurderinger av planforslag fra Nye Veier AS. Dette gjelder bl.a. forholdet til jordvern, rassikring og hensyn til hjortevilt. Landbrukskontoret har også deltatt i gardsregistreringer ute hos berørte eiere av gardsbruk i Øyer og Lillehammer. Det er Nye Veier AS som registrerer forhold som vil ha betydning for vegarbeidet eller for framtidig bruk og eierskap av landbrukseiendommene.

Arbeidet med rullering av kommunedelplan landbruk er igangsatt, og den nye planen blir en temaplan. Planprogrammet ble vedtatt i alle tre kommunene i 2018. Det har blitt utsettelse i planarbeidet først i 2018 pga. ekstraarbeid med tørkesommeren. Kontinuiteten i arbeidet ble i 2019 brutt ved endringer i bemanningen ved kontoret.

Nye hjorteviltplaner ble utarbeidet for regionen i 2019, samt revidering av beitebruksplanen for Lillehammer.

Landbrukskontoret har deltatt i administrativt planforum som planenhetene har i alle tre kommunene, samt i kommunedirektørens plan- og prosjektforum i Lillehammer.

3.2 TILSKUDDFORVALTNING

3.2.1 Rettighetsbaserte tilskudd

Kommunene har ansvar for veiledning og saksbehandling innenfor de økonomiske virkemidlene i landbruket. Regelbundne og rettighetsbaserte tilskudd utgjør hoveddelen av disse. Kommunene har vedtaksmyndighet, i tillegg til oppgaver knyttet til veiledning, saksbehandling, kontroll og klagebehandling. Fastsetting av regler og utmåling av tilskudd skjer i andre organer (Jordbruksoppgjøret, Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Fylkesmannens landbruksavdeling). Knappe tidsfrister, høye krav til nøyaktighet og likebehandling, samt store beløp i omsetning tilsier at landbrukskontoret prioriterer disse sakene høyt.

Tabell 2. Utbetalt produksjonstilskudd i Lillehammer-regionen 2017 - 2019.

År	2017		2018		2019	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	269	65 855 551	276	71 306 498	274	77 877 952
Lillehammer	143	25 362 656	153	26 140 599	147	27 926 020
Øyer	154	29 171 550	159	34 000 994	146	34 935 930
SUM	566	120 389 757	588	131 448 091	567	140 739 902

Tabell 3. Utbetalt regionalt miljøtilskudd i Lillehammer-regionen 2017 - 2019.

År	2017		2018		2019	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	183	2 415 676	166	2 308 229	179	2 562 983
Lillehammer	92	921 407	98	956 138	101	1 277 922
Øyer	125	1 664 115	119	1 604 425	111	1 699 389
SUM	400	5 001 198	383	4 868 792	391	5 540 294

Tabell 2 viser utbetalt produksjonstilskudd og tabell 3 viser utbetalt regionale miljøtilskudd til gardbrukere i Lillehammer-regionen. Det er omsøkt tilskudd i 2018, utbetalt i februar 2019, som er med i statistikken for siste året. Tallene for søknadsomgangene i 2019 er klare når det gjelder antall søknader, men ikke når det gjelder beløp. Tallene for antall søknader i 2019 viser en nedgang til 559 søknader, fordelt på 274 i Gausdal, 147 i Lillehammer og 146 i Øyer.

Det regionale miljøtilskuddet varierer noe mellom år, blant annet avhengig av hvor mye åker som ligger i stubb over vinteren. Fra søknadsomgangen i 2018 ble det innført tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel, noe som har ført til at totalt utbetalt tilskuddsbeløp har økt.

Forvaltningen av tilskuddsordningene er arbeidskrevende oppgaver. Det er to søknadsomganger pr. år, men forvaltningen er en helårsaktivitet med kontrollrutiner og manuelle utbetalinger. De aller fleste søknader om produksjonstilskudd leveres elektronisk, noe landbrukskontoret bistår mange søkere med. Vi anser dette som et langsiktig arbeid for at flest mulig skal være selvhjulpne.

I 2019 ble det innført nytt regionalt miljøprogram som medførte at alle tiltak måtte legges inn i kartet i søknaden på nytt samt at det var flere ordninger som ble endret. Dette førte til at mange kom til landbrukskontoret for å få hjelp med søknaden.

Kontroll

I tillegg til at det er utført en mengde maskinelle kontroller for å sikre at søknadene er riktige, og at rett beløp blir utbetalt, skal det gjennomføres kontroll av 10 % av søknadene ved hver av de to omgangene. Det er landbrukskontoret som plukker ut de foretakene som skal kontrolleres. Dette gjøres på bakgrunn av en risikovurdering, tid siden forrige kontroll og et behov for å samle flere kontroller innen et avgrenset geografisk område. Det nye søknadsregimet medførte endring av kontrollrutinene. Tidligere var alle kontroller stedlige, ute hos gardbrukerne, og hele søknaden skulle kontrolleres. Nå kan kun deler av søknaden kontrolleres, og kontrollen kan gjøres stedlig eller som en dokumentkontroll.

Kontrollene viste at det var noen feilopplysninger på søknadsskjemaene, som igjen medførte avkorting av produksjonstilskuddet. Det er viktig at brukerne er nøye med å oppgi rett søknadsgrunnlag, slik at en unngår avkorting. Dette er søkers ansvar og landbrukskontoret prøver å veilede best mulig i forkant av søknadsomgangene.

3.2.2 Søkbare tilskudd

Fylkesvise IBU-midler

Det kan søkes om investeringstilskudd til ombygging av driftsbygninger på garden. Landbrukskontoret veileder søkerne om regelverk og innhenting av nødvendig dokumentasjon, samt gir en vurdering av prosjektene før de sendes Innovasjon Norge for endelig behandling. Søknadsinnsending og vurdering går via Innovasjon Norge sine nettsider.

I.f.t. året før, da det var historisk mange som søkte IBU-midler, var det langt færre som søkte i 2019. I alt seks saker fikk innvilget tilskudd til tradisjonelt landbruk. Tiltakene omfattet tilskudd i generasjonsskiftefasen, nytt fjøs for mjølkeku og ammeku, fjøs for ammeku, seterfjøs og oppgradering av sauefjøs.

Tabell 4. Tildelte IBU-tilskudd 2017 – 2019.

År	2017		2018		2019	
	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd	Ant.	Tilskudd
Gausdal	4	3 046 000	13	11 695 000	5	4650000
Lillehammer	1	600 000	3	1 210 000	1	450000
Øyer	2	687 000	2	965 000	0	0
SUM	7	4 333 000	18	13 870 000	6	5 100 000

Lokale tilskudd

Kommunen forvalter SMIL-ordningen (Spesielle miljøtilskudd i landbruket) og de økonomiske virkemidlene i skogbruket (Nærings- og Miljøtilskudd i Skogbruket, NMSK). Innenfor et gitt rammeverk kan kommunene fastsette lokale regler, tilskuddssatser og foreta prioriteringer mellom ordninger og innsatsområder. Kommunen har vedtaksmyndighet innenfor tildelte økonomiske rammer. I samråd med faglaga i landbruket er det besluttet formål som disse virkemidlene brukes til. Det er en egen regional tiltaksstrategi for SMIL-midlene som sist ble revidert i 2014. Revisjon av strategien ble igangsatt høsten 2019. I jordbruksavtalen ble det avsatt midler på landsbasis til dreneringstilskudd. Kommunene er satt til å forvalte tilskuddsordningen som er fastsatt i egen forskrift.

Spesielle miljøtilskudd i landbruket (SMIL)

Det ble gitt tilsagn om SMIL-midler til 10 saker i 2019. Sakene som fikk midler var enkle driftstiltak på seter med mjølkeproduksjon, istandsetting av freda/verneverdige bygninger, restaurering av kulturminner og bygging av fangdam. Tilskuddsbeløpet tildelt disse sakene var på kr 672 625,-. Årsrammen for SMIL-midler som Lillehammer-regionen fikk tildelt var kr 500 000,-. Det ble inndratt kr 172 625,-, i ubenyttede midler fra tidligere tildelinger, som ble fordelt på nye saker.

Tabell 5. Innvilgede SMIL-tilskudd 2015 - 2019, fordelt på kommuner.

	Gausdal			Lillehammer			Øyer			Sum	
	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd	%	Ant	Tilskudd
2015	3	243 500	39	2	139 545	22	2	245 600	39	7	628 645
2016	4	298 800	53	2	118 200	21	2	146 850	26	8	563 850
2017	6	310 705	58	1	117 245	22	1	107 400	20	8	535 350
2018	2	36 500	7	3	387 450	74	3	101 250	19	8	525 200
2019	3	220 675	33	4	175 200	26	3	276 750	41	10	672 625

Tilskudd til drenering av jordbruksjord

Lillehammer-regionen ble for 2019 tildelt kr 668 553,- mot kr 556 961,- i 2018.

Fylkesmannen valgte å beholde en rest som kunne fordeles til kommunene ved behov utover tildelt ramme.

Det gis kr 2 000,- pr daa ved systematisk drenering/profilering/omgraving og kr 30,- pr løpemeter for annen usystematisk drenering og avskjæringsgrøft. Tilskuddsbeløp under kr 3 000,- utbetales ikke.

Tabell 6. Innvilgede tilskudd til drenering, fordelt på kommuner.

	Antall søknader						Tilskudd (tall i hele 1.000)					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gausdal	11	2	5	3	2	5	154	8	48	46	51	65
Lhmr	14	4	3	2	0	1	172	47	36	27	0	31
Øyer	7	1	1	6	9	3	72	53	9	128	296	72
SUM	32	7	9	11	11	9	398	108	93	201	347	168

Interessen for dreneringstilskuddet er lav. Kontoret erfarer også at forbudet om dyrking av myr blant mange gardbrukere også oppfattes som et forbud mot drenering av myr, og at det da antas at det ikke er mulig å få tilskudd til drenering av gamle dyrkingsfelt på myr.

Tilskuddsordninger i Skogbruket

I 2019 ble det godskrevet 5,8 mill. kr over tilskuddsordninger i skogbruket betalt direkte til skogeiere. I tillegg har det blitt bevilget kr 307 956,- fra Fylkesmannen til prosjektet om nye skogbruksplaner i Øyer og Gausdal. Dette har gått til kostnader ved laserscanning og utredning av miljøregistreringsbehov. Tilskudd til aktivitetsprosjekt i regionen er bevilget fra Fylkesmannen på kr 91 000,-. Til sammen utgjør dette tilskudd til skogbruket på 6,2 mill. kr. Dette er en kraftig økning sammenliknet med foregående år. Alle de ulike ordningene er finansiert over jordbruksoppkjøret. Den største økningen finner vi innenfor tilskudd til skogsbilveger og tettere planting. Også taubane har hatt en stor prosentvis økning. Tilskudd til skogbruksplanarbeid vil være begrenset frem til nye skogbruksplaner er planlagt ferdig stilt i 2021. I alt har det vært 14 taubanedrifter i 2019 i Gausdal og Øyer. Tilskuddssatsen til taubanedrift var kr 100 pr m³. Tilskudd til tettere planting og til gjødsling for klima ble innført i 2016 og er nå godt etablert. Totalt ble det utbetalt over denne tilskuddsordningen kr 2 266 489,- i 2019 (hvorav kr 261 392,- til gjødsling), nesten en dobling fra 2018.

Tilskudd til skogkultur forvaltes av kommunene og tilskuddssatsen var på 35 % for alle tilskuddsberettigede tiltak. De øvrige tilskuddsordningene ble i 2019 forvaltet av

Fylkesmannen i Innlandet. Tilskuddet til skogsbilveger var mellom 30 % og 40 %, avhengig av tiltakets størrelse og antall skogeiere som er med på tiltaket.

Tabell 7. Utbetalt tilskudd i skogbruket 2019.

Tilskuddsformål	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Skogkultur	578 962	713 726	91 345	1 384 033
Taubane/Drift med hest*	186 700	6 930*	394 247	587 877
Skogsveger	179 460	756 874	618 249	1 554 583
Tettere planting	654 134	1 060 323	290 640	2 005 097
Gjødsling	23 520	216 912	20 960	261 392
SUM	1 622 776	2 754 765	1 415 441	5 792 982

Velferdsordninger i landbruket

Kommunen saksbehandler og utbetaler tilskuddet. Fylkesmannen er ikke lenger involvert i utbetalingen av tilskudd, men de har fortsatt ansvar for dispensasjonssøknader, klager og kontroll.

Søknad om avløsertilskudd til ferie og fritid er en refusjonsordning, der utlønnet avløsning blir refundert påfølgende år. Dette søkes sammen med produksjonstilskudd i oktober og følger saksbehandling for produksjonstilskudd. Det er kommunen som har vedtaksmyndighet.

Tabell 8. Velferdsordninger i landbruket 2019.

Velferdsordninger i landbruket	Søknader	Utbetalt tilskudd kr
Avløsertilskudd ved sykdom mv.		
Gausdal	28	1 118 461
Lillehammer	31	953 350
Øyer	24	832 126
Sum avløsertilskudd ved sykdom mv.	83	1 903 937
Tilskudd ferie og fritid		
Gausdal	192	11 040 452
Lillehammer	90	4 454 026
Øyer	97	5 215 820
Sum tilskudd til ferie og fritid	379	20 710 298

For ordningen avløsertilskudd ved sykdom mv. har det vært en nedgang på 25 søknader og ca. kr 320 000,- mindre i utbetalinger sammenlignet med 2018.

Søknader om tidligpensjon i jordbruket ble tidligere behandlet av kommunen, men fra 2019 er det Fylkesmannen som behandler disse søknadene.

3.3 ERSTATNING FOR AVLINGSSVIKT

Vekstsesongen 2019 startet med en nedbørsfattig periode fra siste halvdel av april fram til om lag midten av mai. Da kom det et væromslag med relativt mye regn og lave temperaturer fram til ca. midten av juni. For de bøndene som ikke fikk sådd, eller hadde muligheter til å gjøre våronn innen værendringen slo til, ble det til dels meget sen våronn. Grovfôravlingene ble av

forannevnte årsaker også varierende, men likevel relativt bra tatt i betraktning den dårlige starten på vekstsesongen. Dette skyldes hovedsakelig en forholdsvis nedbørsfattig juli måned med nesten optimale temperaturer som gav gode vilkår for god vekst. For noen av korndyrkerne i vår region ble treskingen en stor utfordring med til dels mye og langvarig regnvær høsten 2019, som medførte tresking over en lang periode med varierende avlingsnivå og kornkvalitet.

Etter landbrukskontorets vurdering var hovedårsaken til varierende avlingsmengder i vekstsesongen 2019 til dels betydelige lokale nedbørsvariasjoner.

Da det kun var sju foretak totalt fra hele Lillehammer-regionen som søkte om erstatning for avlingssvikt i 2019, ble det en liten andel saksbehandling for landbrukskontoret sammenlignet med tørkesommeren 2018. Fôrsituasjonen etter tørkesommeren ble bedre enn fryktet. Dette fordi det ble formidlet salg av mye halm, andreslåttan var god, samt at det ble brukt større mengder kraftfôr tilpasset fôringsregime med liten andel grovfôr i rasjonen.

Tabell 9. Søknader om erstatning for avlingssvikt i 2019.

	Grovfôr med husdyr	Grovfôr - Salg	Korn	Totalt
Gausdal	2	0	0	2
Øyer	0	0	0	0
Lillehammer	2	0	3	5
SUM	4	0	3	7

3.4 KOMMUNALT ANSVAR FOR TILGANG PÅ VETERINÆRTJENESTER

Fra og med januar 2008 ble ansvaret for klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid overført fra staten ved Mattilsynet til kommunene. Ordningen ble lyst ut med anbud for første gang i 2013 i samsvar med pålegg fra Kommunenes Sentralforbund for begge vakt-distriktene i vår region. Øyer kommune er i samme vakt-distrikt som Ringebu kommune, og driftsansvaret for dette vakt-distriktet er lagt til Ringebu kommune v/Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor. Vakten der er fornyet i samsvar med tidligere kontrakt og Stav Veterinærsenter i Øyer kommune deltar i denne vaktordningen.

For Gausdal og Lillehammer veterinærvakt-distrikt ble vaktavtalen sagt opp i 2017. De fire veterinærene i Gausdal har inngått avtale med kommunen om veterinærvakt for produksjonsdyr for hele vakt-distriktet. Det har vært arbeidet mye for å få til vaktordning for hest og smådyr, men det har så langt ikke vært mulig å få til løsning på dette. Mattilsynet er holdt orientert om denne situasjonen og kontoret vil jobbe videre med å finne løsninger.

Kontoret søkte Fylkesmannen om stimuleringstilskudd til veterinærtjenester på vegne av de tre kommunene. Formålet med tilskuddet er å bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake områder. Øyer fikk tilskudd på kr 65 000,- til drift, men søknaden for Gausdal og Lillehammer ble avslått grunnet at dyreantallet ble ansett å være stort nok for å opprettholde drift av veterinærtjenester.

Det øremerkede tilskuddet fra staten til kommunen for vakt-distriktet Gausdal og Lillehammer var i 2019 på kr 814 534,- og administrasjonstilskuddet var på kr 34 782,-. Veterinærvaktordningen godtgjøres etterskuddsvis per måned. Ordningen rapporteres økonomisk til Landbruksdirektoratet. Av administrasjonstilskuddet beholdt landbrukskontoret kr 6 956,-.

3.5 LOVFORVALTNING

Vedtaksmyndighet i saker etter bl.a. konsesjonslov, jordlov, odelslov og skoglov er lagt til kommunene. Landbrukskontoret behandler de fleste av disse sakene etter delegert fullmakt i Gausdal og Lillehammer. I Øyer er myndighet til avgjørelse av saker etter jord- og konsesjonslov lagt til politisk nivå. Tabell 12 viser antall saker etter disse lover og forskrifter som er behandlet i 2019. Saker som gjelder nydyrking og landbruks-/skogsbilveger er forskriftssaker som er tidkrevende, da de krever befaring for tilstrekkelig god behandling av søknaden. I tillegg til dette er det behandlet noen saker om omdisponering av dyrka mark til annet formål. De fleste av disse sakene er i sammenheng med deling og/eller dispensasjon etter plan og bygningsloven.

Tabell 12. Behandlede saker ved landbrukskontoret, fordelt på sakstype og kommune.

Sakstype	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Konsesjon	10	9	7	26
Deling (jordlov)	9	6	5	20
Nydyrking	10	5	7	22
Landbruksveger	6	16	6	28
Hogst i vernskog	13	14	7	34

Kommunen rapporterer årlig statistikk over omdisponert areal etter jordloven og plan- og bygningsloven (KOSTRA). Tabell 13 viser omdisponerte dyrka eller dyrkbare arealer etter de to lovverkene for de tre siste årene. Jordvernet står sterkt og det er nasjonale føringer på at omdisponeringstakten skal reduseres. I 2015 behandlet Stortinget en ny jordvernstrategi der det nye målet er at det innen 2020 skal omdisponeres under 4.000 daa dyrka jord pr år. Dette setter enda større krav til at kommunene er restriktive til å ta dyrka jord i bruk til andre formål enn landbruk.

Tabell 13. Omdisponering i daa etter jordloven og plan- og bygningsloven.

	2017		2018		2019	
	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar	Dyrket	Dyrkbar
Gausdal	1	3	1	94	5	0
Øyer	1	50	4	0	0	0
Lillehammer	31	2	22	4	4	0
SUM	33	55	26	98	9	0

I 2019 oppnådde Øyer målet om å unngå omdisponering. Det pågår nå planarbeid i alle tre kommunene hvor enten jordvernet er under press eller at det forventes å komme press mot dyrkamark. Det er særlig framføring av ny E6 som vil utfordre jordvernet. Samtidig vil arealer som tidligere er omdisponert bli tilbakeført til dyrkamark. Landbrukskontoret bidrar i planprosessene for å ivareta de nasjonale målsettinger om å redusere avgangen av dyrkamark. Dette gjelder i stor grad å påse at jordvernet får tilstrekkelig plass i planbestemmelser og at det legges faglig gode vurderinger til grunn for de beslutninger som skal fattes som gjelder bruk av dyrkamark og dyrkbar mark til annen formål enn jordbruk. Det er også viktig i de tilfeller der omdisponering ikke kan unngås at matjorda blir tatt vare på og benytta til matproduksjon. Det må unngås at matjord blir brukt eksempelvis til plen- og blomsterjord.

Landbrukskontoret skal godkjenne all nydyrking etter forskrift om nydyrking. Selv om det ikke ytes tilskudd til nydyrking er det stor dyrkingsaktivitet i vår region. I 2019 ble det

behandlet og godkjent 22 søknader om nydyrking. Det totale godkjente arealet for nydyrking i 2019 fordelt på kommunene framgår av tabell 14.

Tabell 14. Areal i daa godkjent for nydyrking 2014 – 2018.

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gausdal	173	259	151	191	54	244
Øyer	129	96	156	143	144	105
Lillehammer	177	172	109	51	214	50
SUM	479	527	416	385	412	399

Det presiseres at dette er godkjente dyrkingsplaner; ikke faktisk oppdyrkede arealer. Erfaringsvis oppdyrkes noe mindre enn det som er godkjent. Det er positivt med en høy nydyrkingstakt. Dette bidrar til å opprettholde det samlede arealet av dyrkamark der avgangen i hovedsak skyldes at mindre rasjonelle arealer faller ut av drift.

3.6 ANDRE OPPGAVER

3.6.1 Jordbruk

Landbrukskontoret har i tillegg til de sentrale forvaltningsoppgavene en portefølje med oppgaver knyttet til det tradisjonelle jordbruket. Mye av dette er saksbehandling, kontroll, veiledning, planlegging m.m. innenfor mindre saksfelt. Landbrukskontoret yter også bistand til annen forvaltning knyttet til planlegging, eiendomsvurderinger, flom og skaderisiko m.m.

Kontoret er sekretariat for felles skjønnsnemnd for forpaktning av landbrukseiendom, der kommunene har hver sin representant. I 2019 hadde nemnda én sak (i Øyer kommune).

Kontoret har også oppfølgingsansvar i forhold til forurensing fra landbruket. Dessverre er det en forurensingsrisiko, enten det skjer ved uhell, eller dersom brukerne ikke er bevisst og følger retningslinjer for gjødselhåndtering. Det kan også være aktører utenfor landbruksnæringa som står for landbruksrelatert forurensning. Slike saker kan være ressurskrevende, og det må arbeides forebyggende for å unngå hendelser. For å bidra til å unngå forurensing, tilbyr landbrukskontoret også gjødselplanlegging. For vekstsesongen 2019 ble det utarbeidet 50 gjødselplaner ved kontoret.

Landbrukskontoret har hatt en representant i plastprosjektet i landbruket, som Skåppå har vært prosjektleder for i Gudbrandsdalen i 2019. Prosjektet videreføres i 2020.

3.6.2 Skogbruk

Tømmeravvirkningen var i 2019, samlet for regionen, på 237 624 m³. Det har vært god aktivitet på skogkulturtiltak som planting, ungsogpleie og markberedning.

Tabell 15. Aktivitet i skogbruket i perioden 2019.

Tiltak	Gausdal	Lillehammer	Øyer	Sum
Avvirkning m ³	73 615	118 357	45 652	237 624
Herav taubane m ³	1 867		3 942	5 809
Planting antall (nyplanting og supplering)	440 225	1 001 402	291 051	1 732 678
Ungskogpleie daa	1 693	3 232	527	5 452
Markberedning daa	2 250	1 634	208	4 092

Biologisk mangfold i skog

Avvirkning av tømmer til industri foregår kun i skog som har utført miljøregisteringer. Biologisk viktige områder (BVO) blir for skogeier avsatt som urørt eller areal som kan skjøttes av miljøhensyn. Totalt areal med BVO i regionen er 12 042 dekar. Det utgjør 1,6 % av produktivt areal.

Andre skogfaglige oppgaver

Landbrukskontoret har ansvaret for drift av kommuneskogen i Øyer. Ut over dette bistår kontoret i forbindelse med verdsetting, vegplanlegging og lignende etter forespørsel.

Skogfond og rentemidler

Tabellen under viser oversikt over skogfond og rentemidler av skogfondene i Lillehammer-regionen for 2019. Bruken av rentemidlene som er inntjent året før reguleres av forskrift. Kommunene disponerer nå 34 % av inntjente renter, Norges Skogeierforbund 30 %, Landbruks- og matdepartementet 20 % og Fylkesmannen i Innlandet 16 %. Bruken av rentemidler skal gå til tiltak som fremmer skogbruket. Det er i 2019 startet opp arbeidet med nye skogbruksplaner i Øyer og Gausdal, og det er brukt rentemidler til kostnader ved laserscanning av skogarealene i de to kommunene.

Tabell 16. Skogfond og rentemidler 2019.

Skogfond og rentemidler kr	Lillehammer	Øyer	Gausdal
Innestående skogfond 01.01.	18 586 817	9 781 860	12 475 134
Innestående skogfond 31.12.	20 726 605	10 721 345	14 244 208
Inngående skogfond i 2019	13 554 608	4 291 407	6 637 209
Utbetalt skogfond i 2019	11 524 820	3 351 922	4 868 135
Brukt rentemidler i kommunen	8 089	83 583	155 344
Bruk av rentemidler totalt	183 106	272 362	276 431
Beholdning rentemidler 31.12	936 674	759 460	799 977

3.6.3 Vilt/utmark

Landbrukskontoret utfører kommunenes oppgaver innenfor vilt- og utmarksforvaltning, der hjorteviltforvaltningen har størst betydning. All elgen, og det meste av hjorten, blir forvaltet gjennom bestandsplaner som kommunen utarbeider og godkjenner.

I henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt har både Gausdal, Øyer og Lillehammer kommuner vedtatt forvaltningsplaner og kommunale målsettinger for utviklingen av hjorteviltbestandene. Hovedmålsettingen for forvaltningen av hjortevilt er at bestandene skal stabiliseres innenfor et nivå som til enhver tid er bærekraftig, både i forhold bestandenes kvalitet og i forhold til andre samfunnssektorer. Leveområdene til både elg og hjort er store og strekker seg ofte over kommunegrensene. For å forvalte hjorteviltet på en enhetlig og bærekraftig måte er en derfor avhengig av en samordnet forvaltning innen årsleveområdene. Det er videre viktig at forvaltningen er kunnskapsbasert. For å forvalte hjorteviltet på en bærekraftig måte er det viktig med kunnskap om trekk og arealbruk, og hvordan utbygging og fragmentering av utmarksarealene påvirker trekk og funksjonsområdene til hjorteviltet.

Nytt elgmerkeprosjekt

De siste årene har det vært jobbet med et nytt elgmerkeprosjekt innenfor det som tidligere var

definert som Dokkfløy elgregion. 11 kommuner innenfor dette området har sammen med rettighetshaverne gått sammen om et nytt elgmerkeprosjekt. Både kommunene og rettighetshaverne ser at skal man lykkes med et fremtidig samarbeid om forvaltningen av hjorteviltet, så er det helt avgjørende at den er kunnskapsbasert. Det er planlagt å merke totalt 50 elger med GPS-sendere. De første ca. 30 elgene vil bli merket vinteren 2019/2020. Dette i området Gausdal Vestfjell, Murudalen, Sjudalen og Randsverk. Formålet med prosjektet er å undersøke elgens trekkmonster og områdebruk. Utover dette ønsker man i prosjektet å undersøke beitetrykk og beitegrunnlag basert på taksering av beiteplanter ute i felt og miljø, samt DNA-analyse av møkk og vomprøver.

Tabell 17. Antall felte elg 2014 – 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gausdal	241	234	258	234	249	245
Lillehammer	101	103	100	106	95	95
Øyer	232	240	232	209	191	158
SUM	574	577	590	549	535	498

Tabell 18. Antall felte hjort 2014 – 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gausdal	18	21	23	23	12	26
Lillehammer	23	13	20	11	4	10
Øyer	17	15	20	19	15	17
SUM	58	49	63	53	31	53

I viltforvaltningen er det utfordringer knyttet til påkjørsler av vilt på veg og jernbane, samt elg som trekker inn i boligområder og i bynære områder i Lillehammer.

Fallviltarbeidet organiseres av landbrukskontoret, men utføres av egne ettersøkslag i den enkelte kommune.

Tabell 19. Fallvilt -2019.

	Elg			Hjort	Rådyr			Andre		Sum
	Bil	Tog	Annet	Annet	Bil	Tog	Annet	Bil	Annet	
Lillehammer	5	0	3	0	7	1	9	0	0	25
Øyer	2	17	5	0	7	1	1	0	0	33
Gausdal	1	0	6	0	10	0	2	0	0	19
Sum			39	0			38		0	77

3.6.4 Rovvilt

I Lillehammer-regionen er rovviltforvaltning høyt prioritert både politisk og administrativt. Lillehammer, Øyer og Gausdal ligger i sin helhet i det som er definert som beiteprioriterte områder. For beitenæringen er det viktig at belastningen pga. rovvilt holdes på et så lavt nivå som mulig. Det er derfor viktig med god beredskap, gode retningslinjer, en god organisering og et godt samarbeid mellom næring, landbrukskontoret /kommunen, rovviltfellingslag, Statens naturoppsyn (SNO), og overordnede myndigheter som Rovviltnemnda og Fylkesmannen.

I 2019 sendte Klima- og Miljødepartementet ut på høring et omfattende forslag til endringer i rovviltforvaltningen. Høringen omfattet bl.a forslag om etablering av rovviltklagenemnd og endringer i antall rovviltregioner. I høringen ble det fra kommunene i Lillehammer-regionen meldt tilbake at: *Beitenæringen er viktig for Innlandet og Innlandet har store utmarksressurser, og det er viktig at beitenæringen har gode og forutsigbare rammebetingelser. Det er viktig at prinsippene i rovviltforliket videreføres. Dette være seg; 1) den to-delte målsettingen om at man skal sikre rovviltbestandenes overlevelse og muligheten til å drive en bærekraftig beitenæring basert på utmarksressursene, 2) at den regionale forvaltningen skulle styrkes og at rovviltnebdene skulle ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner og 3) at man skulle vareta enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet.*

På temaene som ble tatt opp i høringen ble det meldt tilbake fem konkrete punkter, og høringsuttalelsen ble vedtatt i alle tre kommunestyre. Landbrukskontoret sendte også inn en administrativ uttalelse på høring på Forvaltningsplan for rovvilt i region 3 Oppland.

Det har vært en betydelig nedgang i aktiviteten av rovvilt i Lillehammer-regionen de siste årene, noe som også gjenspeiles i antall sauer som har blitt tatt av rovvilt. Det kan nevnes at det i 2019 ikke ble iverksatt en eneste skadefellingstillatelse i vår region.

I Lillehammer-regionen ble det i 2019 søkt om erstatning for 294 sauer drept av rovvilt, og 146 ble erstattet. Oversikt over omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 20. Omsøkt og erstattet sau tatt av rovvilt 2019.

	Gaupe		Jerv		Bjørn		Ulv		Ørn		Andre		Sum	
	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt	Erstattet	Omsøkt
Lillehammer	6	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	8
Øyer	0	4	88	158	7	27	0	0	0	0	0	0	95	189
Gausdal	34	53	0	10	0	2	0	0	11	32	0	0	45	97
Sum	40	65	88	168	7	29	0	0	11	32	0	0	146	294

Regelmessig tilsyn med dyr på beite er viktig og det er vesentlig å få dokumentert skadeårsak. Det er også viktig å få satt inn ekstra ressurser ved rovviltskader. Erfaringer viser at mange rovdyr blir kanalisert til Sør-Gudbrandsdalen og det må forventes streifdyr av både bjørn og ulv i denne regionen. I tillegg er det årlige tap av sau pga. både jerv, gaupe og kongeørn.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT-midler)

I 2019 ble det brukt kr 65 000,- til forebyggende og konfliktdempende tiltak i Lillehammer-regionen. Dette er midler som omsøkes hos Fylkesmannen. Det ble utført ekstraordinært tilsyn, arrangert kadaverhundkurs og kjøpt inn lettgrinder tenkt brukt for etablering av mindre hegn ved rovviltangrep.

Prosjekt Radiobjeller på lam i Øyerfjellet 2019-2020

På bakgrunn av store lammetap i deler av Øyer-fjellet, ble det i 2019 søkt FKT-midler til et toårig prosjekt for å kunne merke lam med radiobjeller. Dette for å finne tapsårsaker på sau på beite i Øyerfjellet.

Prosjektet er styrt av ei gruppe med medlemmer fra beitelaget, besetningseierne, Oppland radiobjellelag og landbrukskontoret. Tre besetninger fikk 100 radiobjeller hver til merking av utvalgte lam. Bjellene var festa til klaver med strikk rundt halsen. Alle lammene ble veid og parasittbehandlet før beiteslipp. Deler av beiteområdene til to av disse besetningene har dårlig mobildekning. Dette medførte at mange lam var utenfor dekningsområdet gjennom sesongen.

Resultatet viste at, av dokumenterte skader pga rovvilt, så var det jerv som var skadegjører. Prosjektlamma hadde like god tilvekst som de øvrige lamma.

I andre prosjektår blir det en besetning til som blir med. I tillegg blir det satt opp to mobile basestasjoner på sentrale plasser i beiteområdene, for å bedre dekningen for prosjektbesetningene.

3.6.5 Motorferdsel i utmark

Landbrukskontoret har ansvaret for saker vedrørende motorferdsel i utmark i Gausdal og Øyer kommune. I både Gausdal og Øyer er det etablert en ordning med ervervsmessig kjøring og det er 12 slike løyver i Gausdal og 8 i Øyer. I Gausdal ble det behandlet 12 saker etter motorferdselloven med tilhørende forskrift og i Øyer ble det behandlet 19 saker. I Øyer er det en egen lokal forskrift for motorferdsel i utmark for sårbare områder, hvor også bruk av leiekjører for transport må behandles. Dette forklarer forskjellen i antall motorferdselsaker i disse to kommunene, ettersom praksisen vedrørende motorferdsel i utmark er lik.

3.6.6 Gardskart

Oppdatering av gardskartene gjøres av landbrukskontoret og er en kontinuerlig prosess ettersom arealbruken og arealstatus endres over tid. Nye dyrkings- og beitearealer legges inn etter hvert som de blir godkjent under feltbefaringer. Det ble i 2019 laget en rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av arealressurs dataene.

Det er arealene slik de framkommer i gardskartet som er grunnlaget for utbetaling av areal- og kulturlandskapstilskudd. Arbeidet er ressurskrevende, men på sikt vil det resultere i mer rasjonelle rutiner i forbindelse med behandling av søknader om produksjonstilskudd og annen saksbehandling.

3.6.7 Arrangementer og kurs

I 2019 hadde landbrukskontoret redusert kapasitet til å få gjennomført arrangement på grunn av redusert bemanning. Noen planlagte arrangement ble derfor ikke gjennomført og noen ble utsatt til 2020.

På jordbrukssida ble det gjennomført to fagmøter med feltbefaring på bekjempelse av kjempespringfrø; et dagmøte i Gausdal og et kveldsmøte på Lillehammer. Arbeid med svartelistede arter er ikke en lovpålagt oppgave, men kontoret har valgt å ha et stort fokus på dette. Det ble videre avholdt to inspirasjonssamlinger innen temaet lokalmat sammen med Lillehammer-regionen Vekst.

3.7 NÆRINGSUTVIKLING

Landbrukskontoret har en målsetting om å bidra til utviklingsarbeidet innen det tradisjonelle landbruket og i utviklingen av bygdenæringer.

Arbeidet med bygdenæringer foregår i samarbeid med Lillehammer-regionen Vekst. Landbrukskontoret tar her et spesielt ansvar i arbeidet overfor produsentene og legger vekt på

at interesserte får veiledning, inspirasjon og støtte til å komme i gang med sine satsinger. Det fokuseres spesielt på satsingen innen lokal matproduksjon og det er holdt egne informasjonsmøter for å stimulere både til produksjon og markedsføring av lokalprodusert mat. Lillehammer Live-festivalen satser på lokalmat og dette ble satt stor pris på av deltakerne. Landbrukskontoret bistår søkere om IBU-midler til bygdenæringer med råd og informasjon. Kontoret gir også uttalelse til søknadene før de går til behandling hos Innovasjon Norge. I 2019 ble det gitt midler til bygging av bakstestue, bygging av lagerbygg for kjølfrys og utvikling av gardsbutikk.

4 SAMARBEIDSFORHOLD

4.1 KOMMUNENE

Landbrukskontoret er integrert i den øvrige kommunale virksomheten i alle tre kommunene. Samarbeidet fungerer godt når det gjelder konkrete oppgaver og saksbehandling, selv om det kan glippe på noen enkeltsaker. Det arbeides med rutiner for samarbeid om felles forvaltningssaker og landbrukskontoret er inkludert i overordnet planlegging. For landbrukskontoret som er plassert i Gausdal kommune, er planforum en verdifull møteplass for planarbeid, gjensidig orientering og informasjonsutveksling.

4.2 LANDBRUKSNÆRINGEN

Samarbeidet med landbrukets fagorganisasjoner summeres opp i dialogmøtet som landbrukskontoret har mellom to valgte politikere fra hver kommune og en representant fra hvert av styrene til faglagene i kommunene. Dialogmøtet i 2019 ble holdt i juni der både politikere og næring kom med innspill til kontoret. Det ble gitt ros for måten kontoret hadde arbeidet på under tørkesommeren 2018, samt for at prosessen med ny E6 i Lillehammer og Øyer ble fulgt tett opp.

Følgende tema ble fremmet som viktig å følge opp framover:

- Være pådriver for investeringer i melkeproduksjon knyttet til løsdriftskravet fra 2034
- Inkludere faglagene i revideringen av regional landbruksplan
- Ha fokus på klima- og miljøarbeid i landbruket (inkludert plastproblematikk)
- Arrangere åpne møter om gjerdning og psykisk helse
- Ha god oppfølging av nye bønder i regionen

Det ble arrangert møte høsten 2019 om SMIL-strategi, inkludert oppstart av revideringen av regional landbruksplan.

4.3 ØVRIGE SAMARBEIDSPARTNERE

Landbrukskontoret har samarbeid med en rekke offentlige og private organisasjoner i det daglige arbeidet, og nedenfor er nevnt de viktigste av disse som det har vært kontakt med i 2019:

- Landbruksdirektoratet (veiledning og støtte, administrativt/faglig)
- Norsk Institutt for Bioøkonomi (Gardskart m.m.)
- Norsk institutt for naturforskning (elgmerkeprosjekt m.m.)
- Norsk landbruksrådgivning Innlandet
- Oppland Bondelag
- Oppland Bonde og Småbrukerlag
- Innovasjon Norge

- Skåppa Kunnskapspark AS
- Mattilsynet
- Fylkesmannen i Innlandet
- Oppland fylkeskommune
- Fjellstyrene i regionen
- Glommen Mjøsen Skog SA
- Gausdal Bruvoll SA
- Lillehammer avløserlag
- Landbrukstjenester Sør-Gudbrandsdal
- GLØR (plastinnsamling m.m.)

5 INFORMASJON

Informasjon er en viktig del av landbrukskontorets arbeid og tilbakemeldingene fra landbrukets utøvere er at det blir meget godt mottatt. Hoveddelen av informasjonsarbeidet gjøres via e-post og kontorets hjemmeside. Kontoret lager også et hefte som sendes eierne av landbrukseiendommer i starten på året. I dette «Gulheftet» omtales ulike ordninger i landbruket, søknadsfrister m.m. Det blir verdsatt, spesielt for de landbruksforetak som ikke bruker internett.. I 2019 opprettet Landbrukskontoret egen Facebook side som ble godt mottatt.

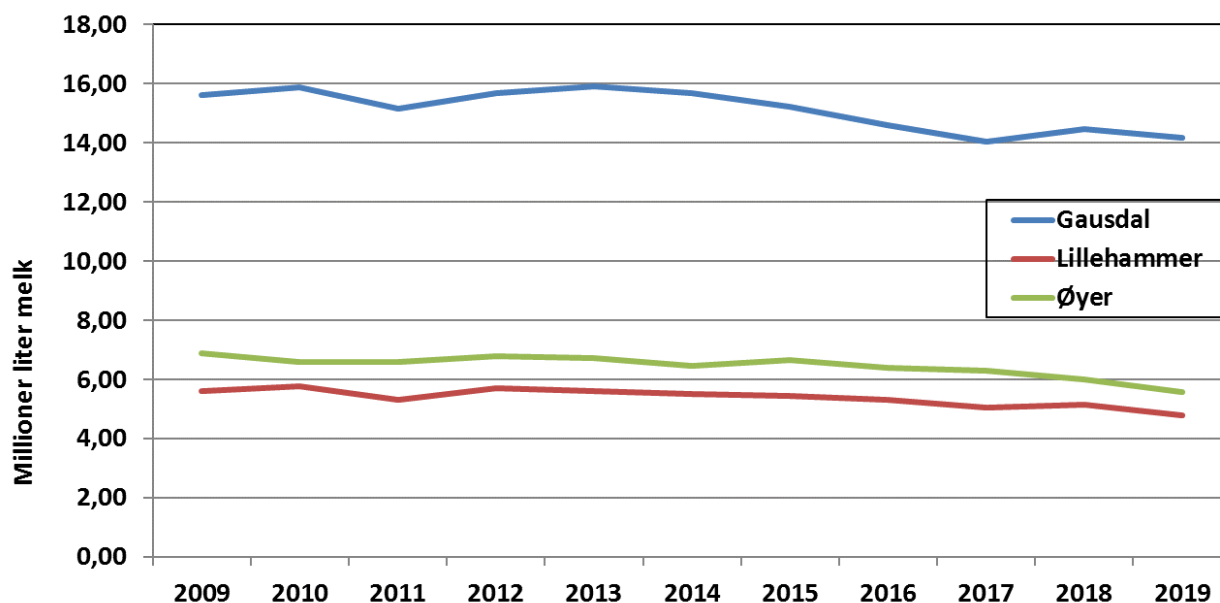
Følgende informasjonsaktiviteter er utført i 2019:

- Informasjonsskriv per post til alle eiere av landbrukseiendom i regionen ("Gulheftet")
- Regelmessig distribusjon av relevant informasjon på e-post, etter eget adresseregister
- Det ble sendt ut et brev om psykisk helse på e-post om viktigheten av å ta vare på hverandre i landbruket. Dette var et viktig fokus i etterkant av tørken 2018, med bekymring om fôrmangel hos flere. Brevet hadde kontaktinformasjon til ressurspersoner i forvaltning, helsevesen og næring som kunne kontaktes.
- Oppdatert landbruksinformasjon på kommunenes nettsider
- Opprettet side for Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen på Facebook
- Kontakt med media vedrørende arrangementer og lignende

6. STATISTIKK

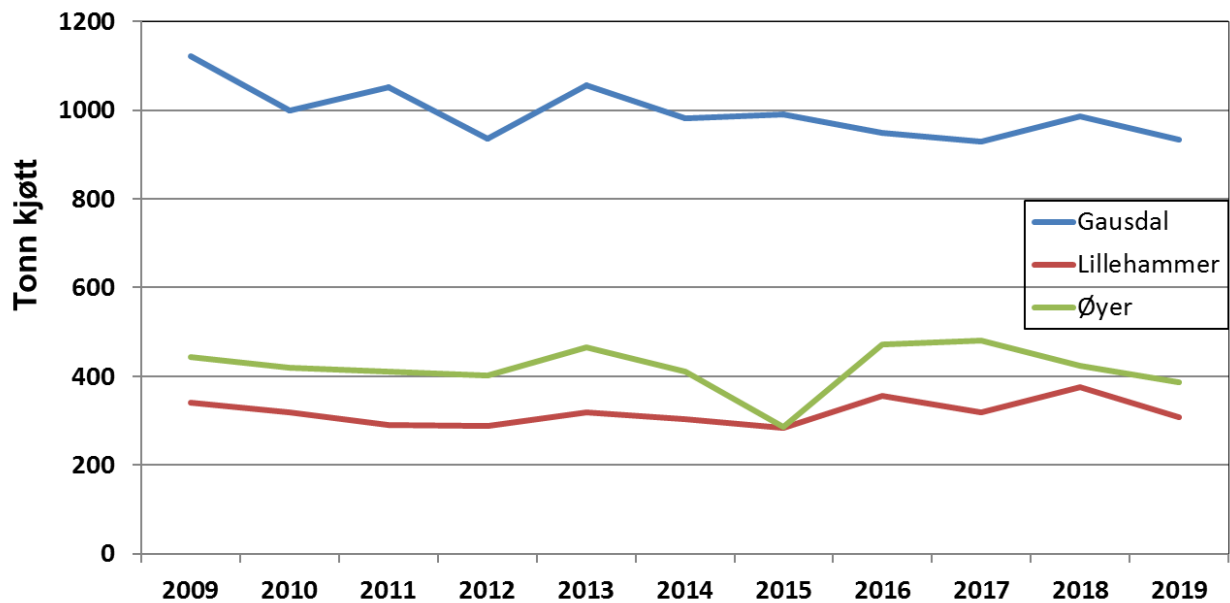
Landbruksdirektoratet utarbeider statistikk over noen landbruksproduksjoner. Disse oppdateres årlig i april, året etter produksjonsåret. Her refereres noen tall som er sentrale for vår region.

Figur 1. Produksjon av melk i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner 2009 – 2019.

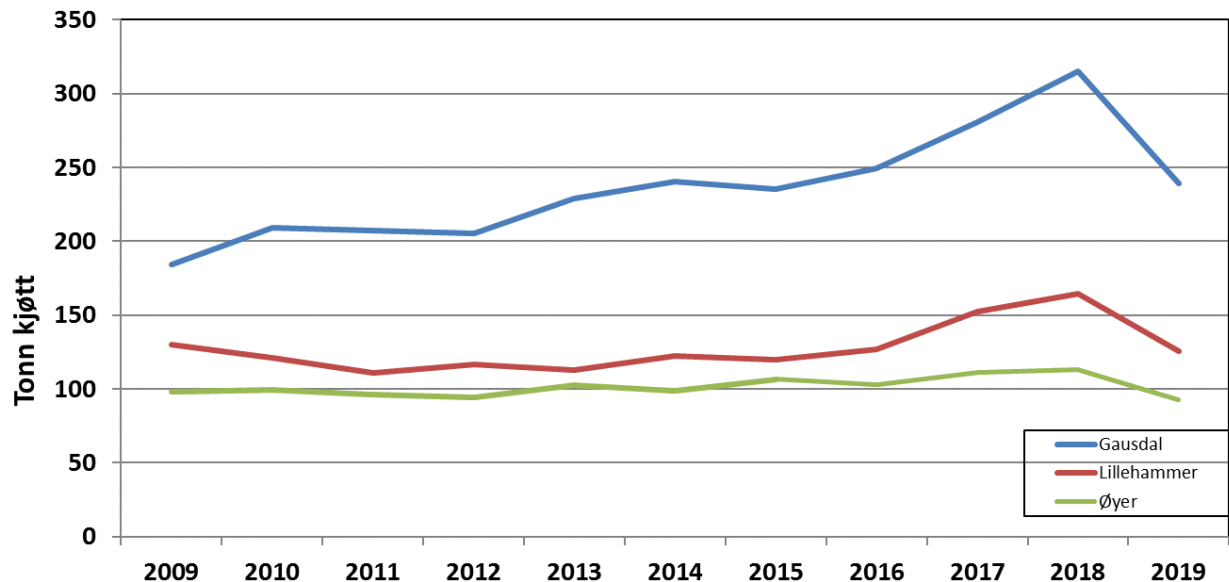
Kommentar figur 1: Produksjonen av melk i regionen var på 24,5 mill. liter i 2019. Det er en nedgang på nesten 5% fra året før og følger de langsiktige utviklingstrekkene. Produksjonen utgjør i gjennomsnitt de siste 10 årene 1,76 % av landets melkeproduksjon, men er nå nede i 1,64 %. På landsbasis har produksjonen vært relativt stabil i perioden. Det vil bli en utfordring å opprettholde produksjonen i regionen og regionens relative produksjonsandel av den nasjonale melkeproduksjonen.

Figur 2. Produksjon av storfekjøtt i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner 2009 – 2019.

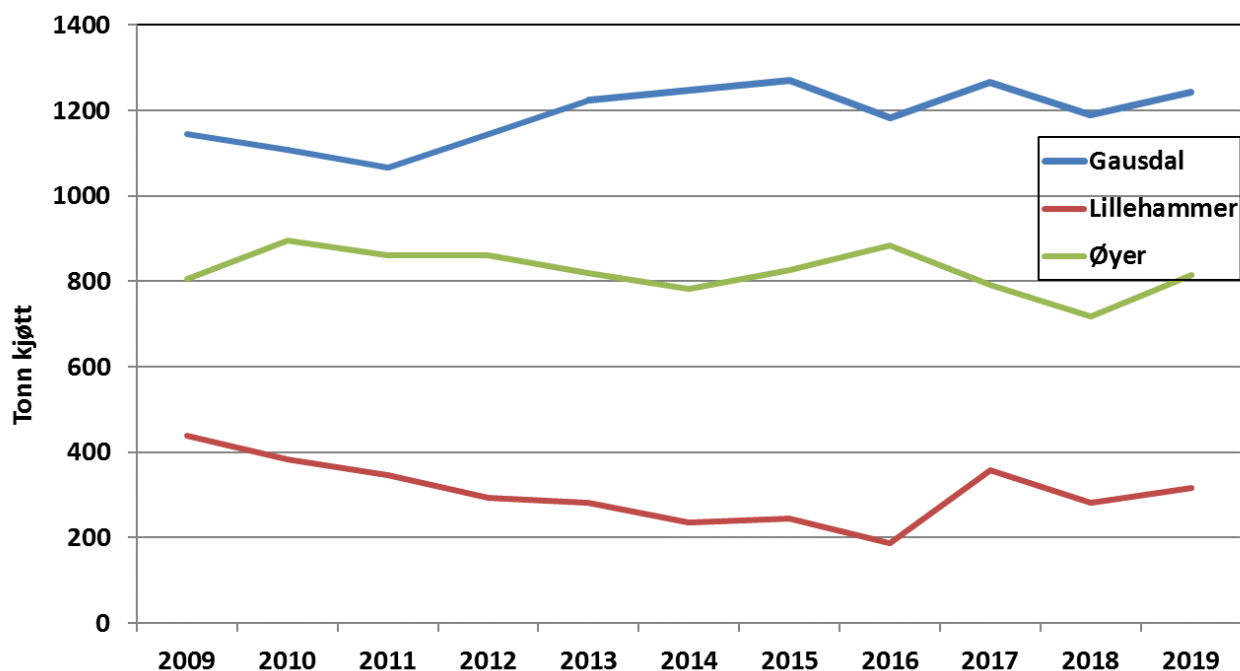
Kommentar figur 2: Produksjonen av storfekjøtt i regionen følger trenden til melkeproduksjonen, selv om den spesialiserte kjøttproduksjonen på storfe kompenserer noe. Også her er det en utfordring å opprettholde regionens relative produksjonsandel.

Figur 3. Produksjon av småfekjøtt i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner 2009 – 2019.

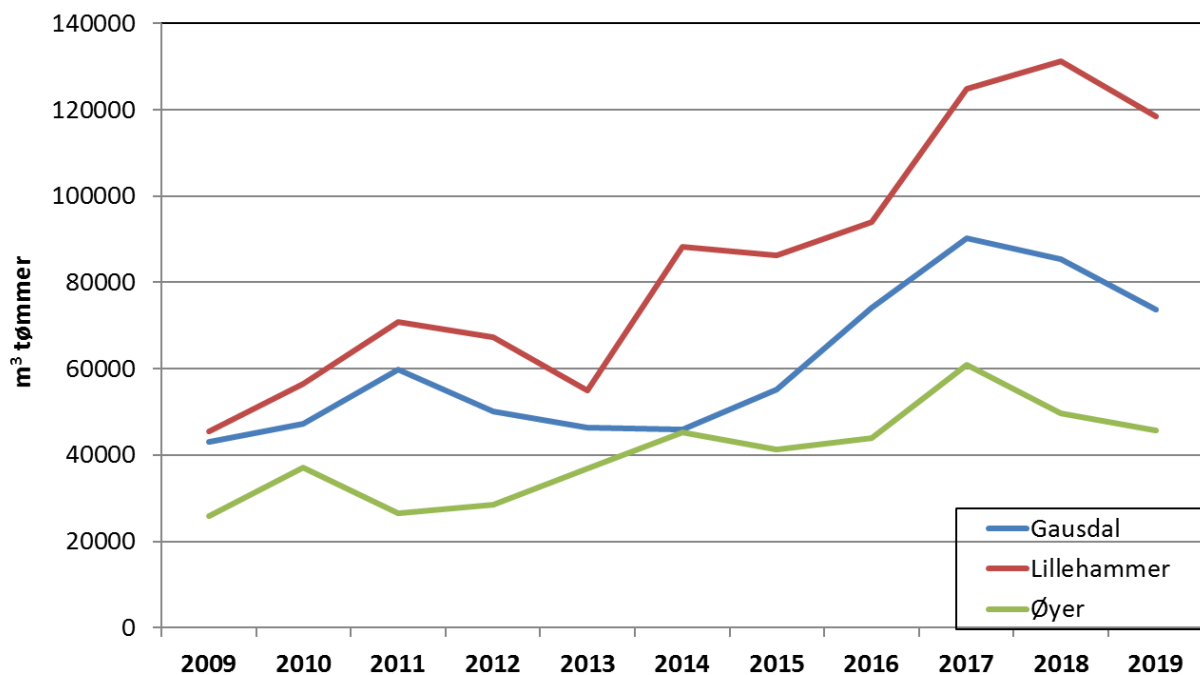
Kommentar figur 3: Produksjonen av småfekjøtt har vært økende i regionen, men fikk en tilbakegang i 2019. Det er naturlig etter at tørken i 2018 utløste noe ekstra utslaktning, samtidig som det var en svært god beitesesong. Regionens produksjon utgjør stabilt ca. 1,8 % av landets småfekjøttproduksjon, sett bort fra 2018 hvor regionen lå betydelig over. Markedssituasjonen for sauekjøtt har vært krevende de siste sesongene og det er nå et mål om å stabilisere eller ta ned produksjonen noe.

Figur 4. Produksjon av griskjøtt i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner 2009 – 2019.

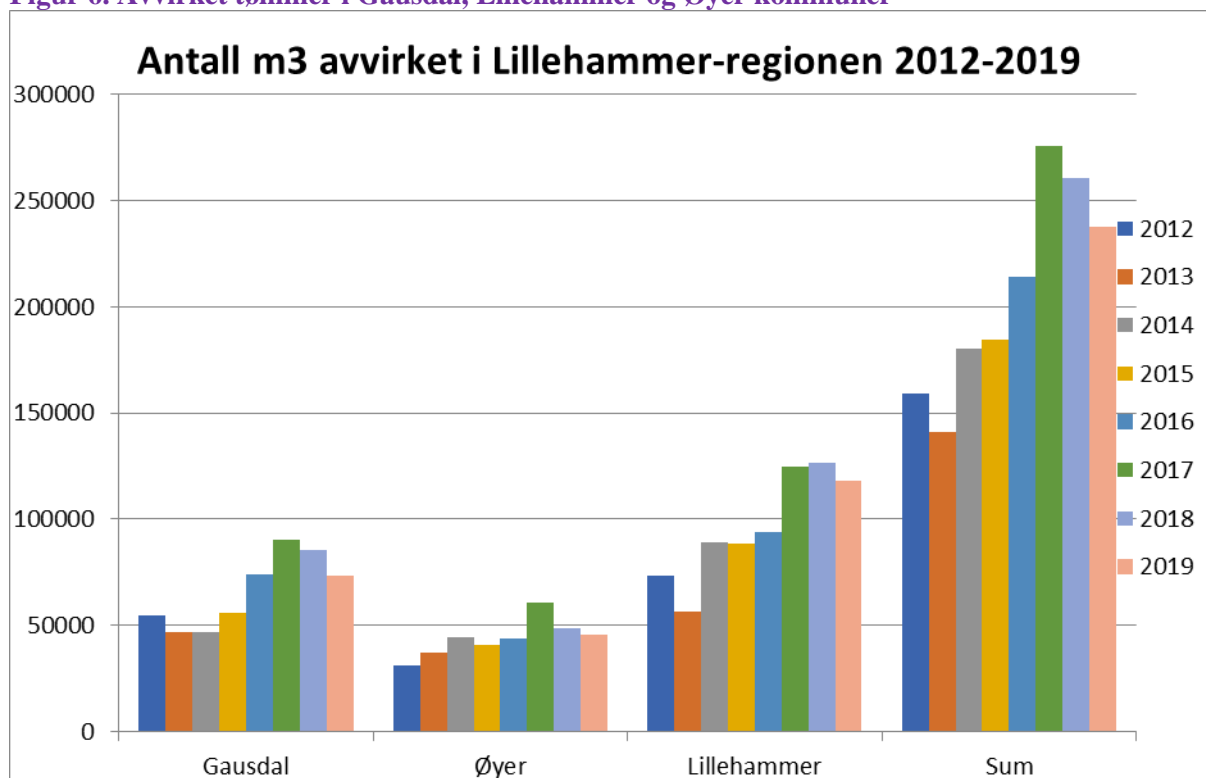

Kommentar figur 4: Produksjonen av griskjøtt i regionen utgjør i gjennomsnitt 1,8 % av landets produksjon. Det er en liten økning fra 2016 på litt under en prosent. På landsbasis var produksjonen tilnærmet stabil. Markedssituasjonen for grisekjøtt har vært utfordrende i mange år, p.t. er det en nær-balanse-situasjon. Svak lønnsomhet har begrenset nyinvesteringer de siste årene.

Figur 5. Solgt tømmer til industrielt formål i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner

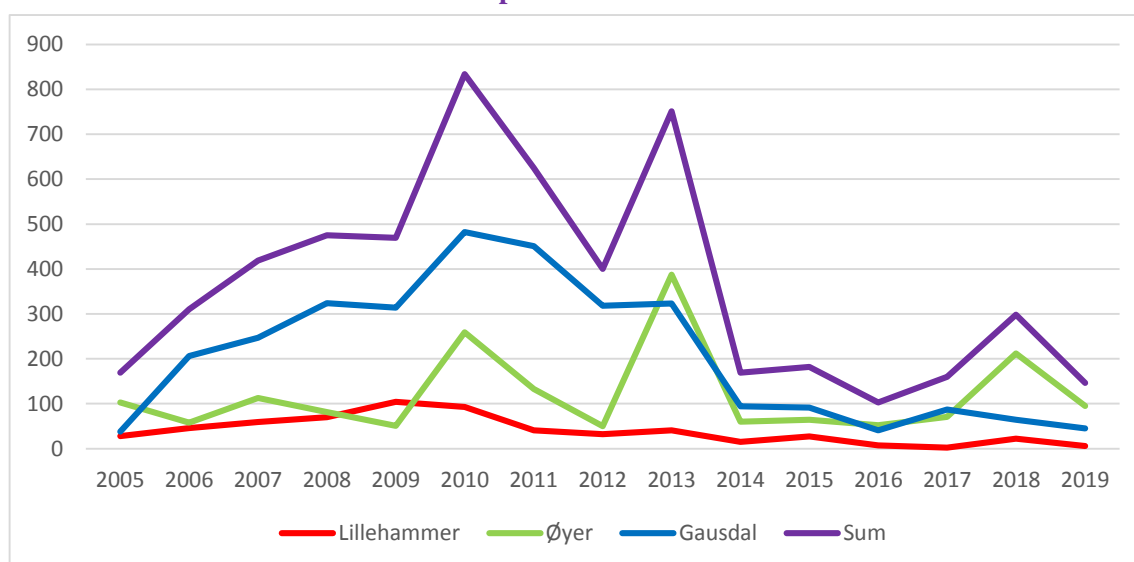

Figur 6. Avvirket tømmer i Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner

Samlet kommentar figur 5 og 6: Aktiviteten i skogbruket er for tiden stor selv om det har vært noe nedgang siden toppåret 2017. Dette skyldes blant annet fallende priser for sagtømmer grunnet stor tilgang fra Europa som følge av billeskader. Regionen leverte i 2019 over det som er beregnet balansekvantum over tid, men mye eldre skog, gjør at det er positivt med tanke på framtidig økt tømmerproduksjon. Solgt tømmer utgjorde i 2018 2,1 % av landets totale tømmerleveranse og 16 % av Opplands tømmerleveranse.

Figur 7. Antall erstattet sau tatt av rovvilt i perioden 2005 til 2019.

Kommentar figur 7: Antall sau som er erstattet som følge av at de er tatt av rovvilt har variert gjennom årene. Uttak av enkeltindivider av rovdyr har vist seg å være effektive tiltak for å holde tapstallene nede.